

Markója Csilla

NÉHÁNY ALKALMATLAN SZÓ EGY ALKALOM ELÉ

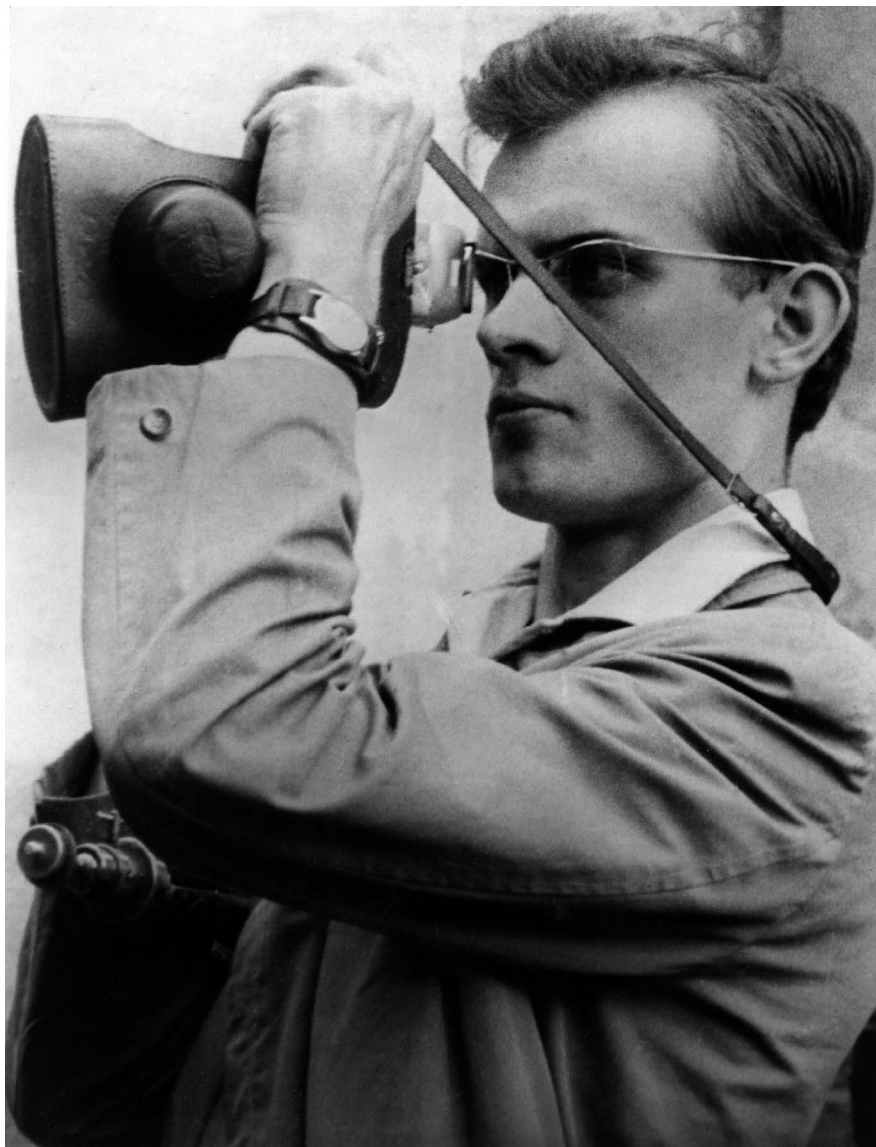
Marosi Ernő 80 éves. Ezelőtt tíz évvel, amikor a 70. születésnapját ünnepeltük, ugyanezek a hasábok a Szépművészeti Múzeum egykori igazgatója, egy régivágású úriember „kapitánynak”, a mi kapitányunknak nevezte őt. Státusza mit sem változott. De a hajó? Mi lett a drága kis hajónkkal?!

Így aztán amikor egyik szerzőtársunk, kollegánk óvatosan fölvetette, hogy ő azt hallotta, az Ünnepelt nem akar semmi felhajtást, nem akar több megemlékezést, Festschriftet, többen zordonan azt feleltük: ez nem kívánságműsor. Az embernek ugye vannak kötelezettségei, akárhány éves. Fel kell mérni a hajó állapotát, meg kell vizsgálni a recsegő-ropogó eresztékeket, gondosan lajstromba venni, mi veszett oda, mi volt még meg nem is olyan régen. A Festschrift tudománytörténet, a Festschrift állapotfelmérés, a Festschrift szakmai önvizsgálat lehetősége és beszámoló. Nyomhagyás és emlékezet. Tanulmányok füzére, melyben a tanítványok – s ki ne lenne Marosi-tanítvány ilyen vagy olyan módon – számot adnak soha véget nem érő, mesterüknek dedikált tanulmányaikról. Vagy visszaemlékezések és kis portrék, medalionok kaleidoszkóp-szerű gyűjteménye, játék távcső, amit ha összerázunk, mindig új és új képet nyerünk ugyanarról a személyről, de a személy mögött intézmények, Foucault-i értelemben vett archívumok sora sejlik fel.

Úgy alakult, hogy inkább az utóbbi lett. Úgy alakult, hogy a játék távcsövet majdnem kiverte a kezünkből az élet. Amikor elkezdtük szervezni, előkészíteni ezt a kiadványt, ami – s milyen szép egybeesés ez így – éppen az Enigma 100. számává vált, még nyoma nem volt a láthatáron a halálos világjárványnak, mely oly sok emberéletet követelt már eddig is. Azóta szájmaszkos emberek szomorú látványa az utcákon, s egy intézményeit, potenciálját, renoméját vesztő, immunitásában sérült tudomány képe idebent, a szolidaritás alapú társadalomra áhító, kudarcot vallott rendszerváltó nemzedék szívében-lelkében: mert nem erre számítottunk, nem ezért dolgoztunk, nem így kellett volna történnjen.

Apokaliptikus képek, amelyek túl közel vannak ahhoz, hogy a leltárkészítő keze ne remegjen. Ez a leltár még nem az a leltár. Inkább csak kapaszkodás a hajókötélbe, kuporgás az árbockosárban, a horizont kémlelése és a sebek ellátása alkalmi kötszerekkel. Ahogy Füst Milán tette mottónak Störr kapitány feljegyzései elé, a „középkori könyörgés” finoman ironikus megjelölésével: *„Téged fennen szólítunk, hogy ilyenek teremtetted az embert s az embert szintúgy szólítjuk, hogy önmagáért mégis ő felelős... tekintsd hát ezt is, az ördögi felelést emberi szívünkben, Uram!”*

A szövegek nagy része a vesztegár alatt íródott, s szerzőiknek talán könnyebbséget is jelentett, hogy a tekintetüket inkább arra az örömteli tényre

Marosi Ernő, 60-as évek második fele © MÉM MDK Tudományos Irattár

szegezheték, hogy az Ünnepekt itt van köztünk és kerek születésnapnak örvend. Nem kellett senkit kétszer kérni. Maradjon is ez így még nagyon sokáig, jó lenne együtt látni újra a tágas vizeket, s a csattogó vitorlákat.